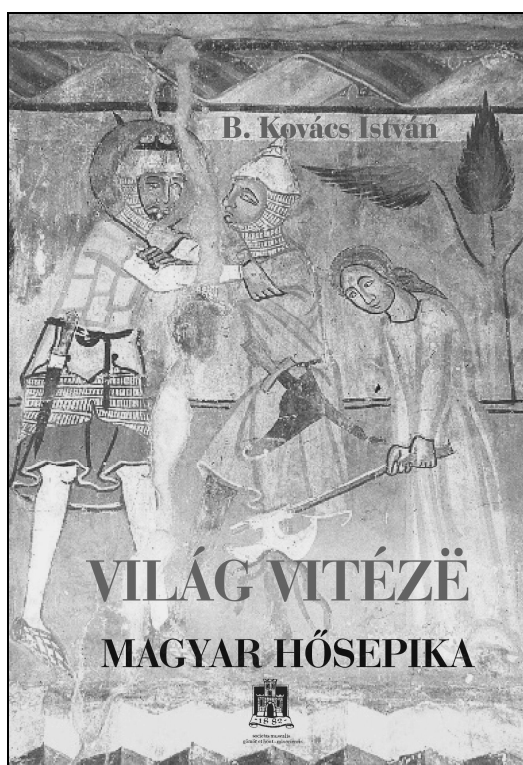

B. Kovács István
Világ vitéz
Magyar hősepika

Gömör-Kishont Múzeum Egyesület
Rimaszombat – 2017

A könyv borítója

B. Kovács István a Gömör-Kishont megyei Múzeum igazgatója volt Rimaszombatban, s mint Rostás Lászlótól hallottam, emlékezetes kiállításokat szervezett olyan tárgyi emlékekből, amelyek Gömörországot a Trójából származó leletek fényében mutatta be. Nyíltan vallja, hogy „Gömörológus”, hogy a szülőföld szeretete a hazaszeretet gyökere.

A rimaszécsi Busa Viktor meséit gyűjtötte és tette közzé a szépen kiállított könyvében. Már a könyvbemutatón felhívta a figyelmünket a két pontos *ë* hangra, amely jellegzetesen palóc kiejtés. Ezt az *ë* hangot használták a 30-as évek színészei. Figyeljék meg a Hyppolit a lakáj c. film ízes beszédét! Abba az irodalmi nyelvhasználatba, amit Kazinczy Ferenc írt körül és a borsodi beszélt nyelvet ajánlotta meg, mint nemzeti nyelv-

használatot, bőven benne volt a két pontos *ë*, hiszen Miskolctól északra már Szirmabesenyőtől mindenki így beszélt.

Néprajzi hangvétellő tanulmányait olvasva megismertem a szerző a magyar hősepika műfaji kritériumával, szakavatottan egyeztetni Busa Viktor történeteivel, s meggyőző arról, hogy a hallottak megfelelnek a Belső-Ázsiából, Mandzsúriából, Tunguz földről származó emlékanyagoknak. Hozzáteszem, hogy Firdauszi ugyanezeket az epizódokat írta le kifinomult, királyi megrendelésre összeállított történeti epikájában, a Királyok könyvében.

Firdauszit olvasni jó, Busa Vikort hallgatni kell. El kell felejtetni mindent, amit a logikától várunk, mert a rengeteg égi – földi – alvilági kaland hömpölyög, mint gereblyenyomán a szénarend, de ahogy a széna megtalálja a kazalban a maga rendezett formáját, Busa Viktor áradó költészete is hősenekké rendeződik. Csak akkor csillan fel a történet belső logikája, ha egyenkint végigolvassuk az énekeket. Például Szőlő-Szült-Kálmány sorsát azért fontos megismerni, mert a testvérsorsok fontosságára mutat rá. A testvérek szülehetnek szőlőből, de szülehetnek „iborkatóból” is. Soha nem volt fontosabb, mint manapság, hogy ráleljünk testvéreinkre. A végén az „iborkató” képalkotás a testvérek állandó újra teremtődésére mutat rá. Talán Isten akarata, hogy éppen most kaptuk meg ezt az üzenetet.

Csak akkor tudjuk olvasni a történeteket, ha jártassági szinten megtanultunk palócul. Ilyenkor sugárzó közegbe kerülünk, s úgy érezzük magunkat, mint hajdanvolt eleink, amikor a regőlők énekeltek, mondták történeteiket a „nagy vadászokról és régi híres hős királyokról”, az eresz alatt vagy a lóistállóban. Lélekben ide kell eljutni. A művészi átélés érzelmi munka. Aki tud azonosulni az előadóval, az szerencsés genetikai és kulturális előképekkel rendelkezik. Aki nem, az jó, ha nekiveselkedik, megtanul palócul és menni fog. Megéri.

Sok sikert kívánunk B. Kovács Istvánnak. Sikerküljenek Busa Viktor elfogadtatására irányuló nemes indíttatású tervei.

(Szerk.)